

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Rektoratet

Vår referanse
17/01607-3
Deres referanse

Vår dato
31.07.2017
Deres dato

Høringsuttalelse om forslag om å innføre forbud om bruk av plagg som helt eller delvis dekker ansiktet i barnehager og utdanningsinstitusjoner

Høringsuttalelsen gjelder kun forslaget om innføring av forbud i universiteter og høyskoler.

Forslaget om forbud mot bruk av plagg som helt eller delvis dekker ansiktet strider imot grunnleggende rettigheter slik som ytringsfrihet, religionsfrihet og fravær av diskriminering. I henhold til juridiske betenkninger kan et forbud likevel forsvares dersom tiltaket gjør utdanningen mer effektiv for alle involverte. Motsatt vil et forbud uten god begrunnelse innebære et brudd på grunnleggende menneskerettigheter. Problemstillingen er godt forklart innledningsvis i høringsnotatet. Det konstateres at saken ikke gjelder holdninger til religion, feminisme eller et åpent samfunn. Dette er viktig for å unngå en debatt som i seg selv kan skape unødvendig polarisering.

På denne bakgrunn blir det avgjørende om de påståtte, positive effektene for utdanningene av et forbud kan dokumenteres eller i det minste sannsynliggjøres. Det legges til grunn at de juridiske betenkningene ikke har vurdert konsekvensene av forbudet for utdanningene, og at denne høringen skal bidra til å kartlegge de praktiske konsekvensene. I høringsnotatet heter det at tildekking av ansiktet vil «være til hinder for god samhandling og kommunikasjon mellom menneskene i barnehagen eller utdanningsinstitusjonen. God kommunikasjon er avgjørende for et godt læringsutbytte og for at barn skal føle seg trygge». Det er imidlertid forbausende lite i notat som underbygger denne påstanden.

Norges Handelshøyskole har så vidt vites aldri hatt studenter som bruker plagg av den aktuelle typen. Høyskolen har imidlertid muslimske studenter - både norske og utenlandske. Disse har på enkelte områder omgangsformer som avviker fra tradisjonelt norske. De (mindre) problemer dette har medført, har imidlertid blitt løst med god vilje og praktiske holdninger fra alle involverte. Bruk av de aktuelle ansiktsdekkende plaggene vil utvilsomt føre til praktiske problemer av noe større omfang. Det er imidlertid all grunn til å tro at også disse vil kunne løses. Praktisk problemløsning vil sannsynligvis kreve at studenten identifiserer seg og møter til samtaler hvor problemene diskuteres. Det må også være hensiktsmessig at medstudenter og ansatte informeres om hvem studenten er. Den alternative løsningen som skisseres i høringsnotatets avsnitt 8 synes derfor å ha mye for seg.

Norges Handelshøyskole har som nevnt ingen erfaring med studenter eller ansatt som bruker ansiktsdekkende bekleddning. Det er derfor vanskelig å ha bastante oppfatninger om eventuelle konsekvenser for «samhandling og kommunikasjon mellom menneskene» og mer generelt for læringsutbytte og trygghet. Det kan imidlertid konstateres at mye av undervisningen foregår i store grupper og vil normalt bli filmet. I slike situasjoner vil det ikke være samhandling eller (toveis) kommunikasjon i særlig grad. Heller ikke i mindre grupper, hvor det kreves studentaktivitet, er det åpenbart at bruk av de aktuelle ansiktsdekkende plagg vil ha avgjørende betydning for kommunikasjon og læringsutbytte selv om det kanskje i begynnelsen vil virke fremmed. En hadde kanskje forventet at høringsnotatet hadde viet større oppmerksomhet mot andre måter å løse eventuell problemer på enn forbud og straff.

Forslaget om forbud mot bruk av plagg som helt eller delvis dekker ansiktet i høyere utdanningsinstitusjoner er både fremmedartet og dramatisk. Norges Handelshøyskole kan ikke se at behovet for et slikt forbud verken er dokumentert eller sannsynliggjort. Et mer pragmatisk forslag, hvor det gis hjemmel til å løse eventuelle problemer gjennom samtaler og praktiske tiltak, vil langt være å foretrekke.

Med hilsen,

Frøystein Gjesdal
Rektor, Norges Handelshøyskole

PS Kanskje man også har noe å lære av historien. Her er et eksempel fra et annet sted og en annen tid:

«Before I leave the Crimea, I must at least see a Tartar woman without her veil” .....Ligne and Ségur* set off into the woods. They came upon three damsels washing, with their veils on the ground beside them. “But alas,” recalled Ségur, “none was pretty”. Quite the contrary. “Mon Dieu”, exclaimed Ligne. “Mahomet was quite right to order them to cover their faces.” The women ran away screaming. The peepers were pursued by Tartars shrieking curses and throwing stones.

Next day at dinner Catherine was silent, Potemkin sulky – both probably exhausted. Ligne thought he would cheer them up with his naughty escapade. It displeased the Tsarina: “Gentlemen, this joke was in poor taste.” She had conquered this land and commanded that Islam should be respected. The Tartars were now her subjects under imperial protection. If some of her pages had behaved so childishly, she would have punished them.

*The Austrian and French ambassador respectively

Simon Sebag Montefiore, *Catherine the Great and Potemkin: The Imperial Love Affair*, p 421

Dokumentet er godkjent og ekspedert elektronisk uten signatur

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Kunnskapsdepartementet		Postboks 8119 Dep	0032 OSLO